

ابراهیم رئیسی از تخت جمشید بازدید کرد

سفر

به قلب تاریخ

گروه سیاست: سفر به شیراز و بازدید از مجموعه تاریخی تخت جمشید چنان جذاب و دیدنی است که حتی رؤسای دولت‌ها نیز دیدار از آن را در برنامه سفر خود می‌گنجانند. کاخ تخت جمشید، ۵۰۰ سال پیش از میلاد حضرت مسیح...

صفحه ۲

شنبه ۲۴ مهر ۱۴۰۰ • ۹ ربیع‌الاول ۱۴۴۳ • ۱۶ اکتبر ۲۰۲۱

افزایش انتقادهای اصولگرایان از وضع موجود نشان‌دهنده ایجاد شکاف میان بزرگان جناح راست است

آغاز اختلافات درون جناحی؟

صفحه ۲

علیه سرمایه‌داری بدون دموکراسی

بررسی مواضع اقتصادی حزب توده پیش از انقلاب
با تکیه بر نشریه «نوید»

صفحه ۵

اعضای کمیته مرکزی حزب توده ایران در کنگره بیستم حزب کمونیست اتحاد جماهیر شوروی

یادداشت

اقتصاد ملی و اهمیت شرکای استراتژیک

از ارزش افزوده ناشی از این تجارت بزرگ در موقعیت ضعیف‌تر و شکننده‌تری قرار خواهد گرفت. ناگفته پیداست که پذیرفته‌شدن یک کشور به‌عنوان عضو یک تشکیلات اقتصادی طبعاً در شرایطی محقق می‌شود که اولا عضویت آن کشور منافعی را برای اعضای فعلی ایجاد کند. تابا هزینه‌هایی به‌صورت تشنج سیاسی و تنش بین اعضا تضمین امنیت بلندمدت خود، راهی جز رسیدن به پله‌های بالای رشد اقتصادی و اندیشیدن به بالاترین نرخ رشد ممکن ندارند. دقیقاً به‌همین دلیل است که وجه مشخصه اقتصاد جهان در دهه‌های اخیر شکل‌گیری مسابقه بی‌امان بین کشورهای در حال رشد برای رسیدن به پله‌های بالاتر در نظام رتبه‌بندی اقتصادهای قدرتمند جهان است. مروری بر تجربیات جهانی نشان می‌دهد که هیچ کشوری بدون تلاش برای گسترش تجارت و افزودن بر سهم خود از بازارهای جهانی و به‌عبارت دیگر برداشتن لقمه‌های بزرگ‌تر از سفره اقتصاد جهان توفیقی در این میدان نداشته است. این یعنی دست‌یابی به سطح بالاتر رفاه و رضایتمندی شهروندان و حتی دستیابی به سطح بالاتر امنیت فقط از مسیر گسترش تجارت و تحکیم جایگاه کشور در نظام تجارت بین‌الملل میسر و مقدر است؛ اما باید دانست گسترش تجارت و مهم‌تر از آن، تصاحب بخش مهم ارزش افزوده ناشی از تجارت که یکی از مصادیق بارز آن پرهیز از خام‌فروشی است نیز الزامات خود را دارد. همان‌گونه که فضای کسب‌وکار و رقابت بین عرضه‌کنندگان تلاش همه بازیگران معطوف به این هدف است که برای محصول خود اعم از کالا یا خدمت، مشتری وفادار دست‌وپا کنند تا بتوانند فروش بلندمدت خود را تضمین کنند. اقتصادهای امروزی ناگزیر هستند برای خود شرکای بلندمدت بیابند و به‌اصطلاح جای پای خود را در بازار کشورهای هدف تثبیت کنند. تعریف منافع مشترک بین کشورها و همسوکردن منافع با همدیگر در قالب بازی برد-برد به‌گونه‌ای که نشئت می‌گیرد؛ زیرا چنین اتحادیه‌هایی منافع مشترک نداشته باشد و در نتیجه همه طرفین به حفظ رابطه تجاری و بهره‌مندشدن از دستاوردهای آن علاقه نشان بدهند، یک ضرورت برای یافتن شرکای بلندمدت است. تمایل کشورها به حضور در اتحادیه‌های تجاری منطقه‌ای از همین نکته محوری نشئت می‌گیرد؛ زیرا چنین اتحادیه‌هایی منافع مشترک بلندمدت برای اعضای خود ایجاد می‌کنند، منافعی که کشورهای غیرعضو از آن بی‌نصیب هستند. به این ترتیب در بلندمدت کشوری که با انتخابی سنجیده جایگاه مناسب خود را در این گروه‌بندی‌های جهانی تعیین نکند، در جریان تجارت جهانی و بهره‌مندشدن

ناصر ذاکری
کارشناس اقتصادی

جوامع امروزی برای بالابردن سطح رفاه و رضایتمندی اعضای خود و حتی فراتر از آن برای تضمین امنیت بلندمدت خود، راهی جز رسیدن به پله‌های بالای رشد اقتصادی و اندیشیدن به بالاترین نرخ رشد ممکن ندارند. دقیقاً به‌همین دلیل است که وجه مشخصه اقتصاد جهان در دهه‌های اخیر شکل‌گیری مسابقه بی‌امان بین کشورهای در حال رشد برای رسیدن به پله‌های بالاتر در نظام رتبه‌بندی اقتصادهای قدرتمند جهان است. مروری بر تجربیات جهانی نشان می‌دهد که هیچ کشوری بدون تلاش برای گسترش تجارت و افزودن بر سهم خود از بازارهای جهانی و به‌عبارت دیگر برداشتن لقمه‌های بزرگ‌تر از سفره اقتصاد جهان توفیقی در این میدان نداشته است. این یعنی دست‌یابی به سطح بالاتر رفاه و رضایتمندی شهروندان و حتی دستیابی به سطح بالاتر امنیت فقط از مسیر گسترش تجارت و تحکیم جایگاه کشور در نظام تجارت بین‌الملل میسر و مقدر است؛ اما باید دانست گسترش تجارت و مهم‌تر از آن، تصاحب بخش مهم ارزش افزوده ناشی از تجارت که یکی از مصادیق بارز آن پرهیز از خام‌فروشی است نیز الزامات خود را دارد. همان‌گونه که فضای کسب‌وکار و رقابت بین عرضه‌کنندگان تلاش همه بازیگران معطوف به این هدف است که برای محصول خود اعم از کالا یا خدمت، مشتری وفادار دست‌وپا کنند تا بتوانند فروش بلندمدت خود را تضمین کنند. اقتصادهای امروزی ناگزیر هستند برای خود شرکای بلندمدت بیابند و به‌اصطلاح جای پای خود را در بازار کشورهای هدف تثبیت کنند. تعریف منافع مشترک بین کشورها و همسوکردن منافع با همدیگر در قالب بازی برد-برد به‌گونه‌ای که نشئت می‌گیرد؛ زیرا چنین اتحادیه‌هایی منافع مشترک بلندمدت برای اعضای خود ایجاد می‌کنند، منافعی که کشورهای غیرعضو از آن بی‌نصیب هستند. به این ترتیب در بلندمدت کشوری که با انتخابی سنجیده جایگاه مناسب خود را در این گروه‌بندی‌های جهانی تعیین نکند، در جریان تجارت جهانی و بهره‌مندشدن

ادامه در صفحه ۴

یادداشت

صنعت نفت جان می‌گیرد

توسعه‌ای مواجه کرده است. سرمایه‌گذاری در صنعت نفت همواره با انتقال فناوری و الگوهای به‌روز و کارآمد مدیریتی همراه است. بنابراین صنعت نفت ایران علاوه بر کمبود و رکود سرمایه و منابع مالی با رسوب توانمندی‌های فنی و مهندسی به‌ویژه در بخش‌های بالادستی و مهندسی مخازن هم مواجه است. در حال حاضر بزرگ‌ترین خطر برای ایران، کاهش تولید نفت و گاز و در خوش‌بینانه‌ترین شرایط تولید در سطح کنونی است که با توجه به روند رو به افزایش مصرف در داخل، ایران توان و ظرفیت صادراتی خود را در سال‌های نه‌چندان دور از دست خواهد داد. بر این مبنای آنچه در حال حاضر از اهمیت راهبردی برخوردار است، افزایش تولید نفت و گاز از طریق توسعه میادین جدید به‌خصوص میادین‌های مشترک مرزی در خشکی و دریا و مهم‌تر از آن افزایش ضریب برداشت از میادین‌های فعال کنونی است. در حال حاضر ضریب برداشت نفت از میادین‌های کنونی نفت ایران در نتیجه بهره‌نگرفتن از فناوری‌های جدید ناشی از عدم سرمایه‌گذاری، از سطح جهانی بسیار پایین‌تر است و این به معنای برداشت کمتر نفت و گاز از میادین‌ها و هدرروی این ذخایر خدادادی است. علاوه بر آن هر یک درصد افزایش ضریب برداشت نفت از میادین‌های نفتی، درآمد کشور را با محاسبه نفت ۵۰ دلاری برای هر بشکه نفت، نزدیک به ۷۰۰ میلیارد دلار افزایش می‌دهد که رقم بسیار بزرگی است و تعلل در این مهم با هیچ توجیه و منطقی سازگار نیست. جدای از این، مسئله روز ایران عدم توازن در تولید و مصرف گاز طبیعی است که کشور و وزارت نفت را در ماه‌های آینده با مشکل مواجه خواهد کرد. این عدم توازن ناشی از مصرف بی‌رویه گاز در کشور از یک سو و از سوی دیگر عدم افزایش تولید گاز است که در سال‌های آینده به نحو گسترده‌تری با کاهش فشار در استخراج گاز از میدان پارس جنوبی خود را نشان می‌دهد. در چنین شرایطی، مدیریت جدید صنعت نفت در دولت سیزدهم، افزایش تولید نفت و گاز را با محوریت جذب سرمایه‌گذاری‌های جدید در صنعت در اولویت قرار داده و در حال زمینه‌سازی برای جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و داخلی برای توسعه طرح‌های نفت و گاز و جبران عقب‌ماندگی‌هاست. بر این اساس مجموعه‌ای از الگوهای قراردادی متنوع در دستور کار قرار دارد که به گفته وزیر نفت، تهاثر نفت و میعانات گازی با کالا و سرمایه‌گذاری از جمله این طرح‌هاست.

علیرضا سلطانی
کارشناس اقتصاد انرژی

رکود و توقف سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف صنعت نفت به‌خصوص بخش‌های بالادستی، در حال حاضر مهم‌ترین و بزرگ‌ترین چالش این صنعت به شمار می‌آید که زمینه ظهور و بروز دیگر چالش‌ها نظیر کمبود سوخت در فصول مختلف را ایجاد کرده است. تحریم‌های اقتصادی اگرچه در نگاه نخست، زمینه حذف بشکه‌های نفت ایران از بازارهای جهانی و کوتاه‌شدن دست اقتصاد ایران از دلارهای نفتی را موجب شد، اما واقعیت این است که صنعت نفت در یک دهه گذشته، آسیب‌ها و صدمات به‌مراتب بزرگ‌تر و نگران‌کننده‌تری متحمل شده که اثرات و نشانه‌های آن به‌تدریج در میزان تولید و عرضه نفت و گاز خود مشخص می‌شود و تا سال‌ها هزینه آن باید پرداخت شود. در طول یک دهه گذشته و بر مبنای برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ای راهبردی، باید نزدیک به ۲۰۰ میلیارد دلار در صنعت نفت سرمایه‌گذاری می‌شد. این میزان سرمایه‌گذاری عموماً با هدف نگاه‌داشت صنعت نفت ایران در چرخه رقابتی تولید و عرضه جهانی نفت و گاز و همچنین تأمین نیاز داخلی و توسعه و نوسازی طرح‌های پایین‌دستی صنعت نفت و گاز و اصلاح سازوکارهای عرضه، توزیع و مصرف انرژی در کشور باید انجام می‌شد که با بررسی‌های صورت‌گرفته در خوش‌بینانه‌ترین حالت تنها ۱۰ تا ۲۰ درصد در یک بازه زمانی ۱۰۰ساله آن‌هم در بخش‌های اولویت‌دار محقق شده است. بنابراین ایران در شرایط رقابتی مناسبی با دیگر رقبای اوپک و خارج اوپک قرار ندارد. از سوی دیگر عدم سرمایه‌گذاری در بخش‌های بالادستی، میزان تولید نفت و گاز را دچار رکود کرده، به گونه‌ای که در حوزه مصرف داخلی گاز و با لحاظ رشد مصرف بی‌رویه، در فصل زمستان ایران با کمبود عرضه گاز در بخش‌های خانگی، صنعتی و نیروگاهی مواجه است. این عدم سرمایه‌گذاری به‌طور خاص طرح‌های اصلاحی برای نحوه عرضه، توزیع و مصرف گاز در بخش‌های خانگی، صنعتی و نیروگاهی مواجه است. این عدم سرمایه‌گذاری به‌طور خاص طرح‌های اصلاحی برای نحوه عرضه، توزیع و مصرف گاز در بخش‌های خانگی، صنعتی و نیروگاهی مواجه است. این عدم سرمایه‌گذاری به‌طور خاص طرح‌های اصلاحی برای نحوه عرضه، توزیع و مصرف گاز در بخش‌های خانگی، صنعتی و نیروگاهی مواجه است. این عدم سرمایه‌گذاری به‌طور خاص طرح‌های اصلاحی برای نحوه عرضه، توزیع و مصرف گاز در بخش‌های خانگی، صنعتی و نیروگاهی مواجه است.

ادامه در صفحه ۴

سفرهای برجانی به منطقه

باقری: هر کس مسئولیت‌پذیرتر است به مذاکره نزدیک‌تر است

گروه سیاست: طرف‌های غربی برجام راهی منطقه شدند. آنریکه مورا، معاون سرویس اقدامات اتحادیه اروپا که در مذاکرات احیای برجام حضور داشته است، آخر هفته گذشته راهی تهران شد تا با طرف ایرانی مستقیماً به دیدار و گفت‌وگوی دو جانبه بنشیند...

صفحه ۴

سال نوزدهم • شماره ۴۱۱۹ • ۱۲ صفحه • ۷۰۰۰ تومان

سرمقاله

دموکراسی تسکینی

احمد غلامی . سردبیر

دموکراسی، مفهومی روشن و یک‌دست در میان دولت‌ها و اتحاد مردم ایران ندارد. دولت‌ها و بخش‌های مختلف کشور، برداشت و تعریف خودشان را از این مفهوم دارند و مردم با تعریف و انتظار خودشان از دموکراسی پای صندوق‌های رای می‌روند و نمایندگان مجلس و رؤسای جمهور را انتخاب می‌کنند. این تنوع برداشت بیش از هر چیز خودش را در انتخابات مجلس عیان می‌کند، خاصه در حوزه انتخابیه در روستاها و شهرستان‌ها که ما با یک تفاوت اساسی نسبت به کلان‌شهرها و پایتخت روبه‌رو هستیم. از شکل طیف‌بندی‌های مردم در حمایت از نمایندگان تا مواجهه و انتظارات آنان از این نمایندگان. در روستاها و شهرستان‌ها، دموکراسی از طریق صندوق رای، این امکان را برای آنان فراهم کرده است که آنان بتوانند از هویت و منافع روزمره‌شان دفاع کنند. با تساهل می‌توان گفت در اینجا ما با نوعی «دموکراسی روستایی» روبه‌رو هستیم. دموکراسی روستایی، بیش از هر چیز به منافع کاربردی و ملموس در زندگی روزانه وابستگی دارد و مردم از انتخابات، این شیوه دموکراتیک، استفاده ابزاری می‌کنند تا مسائل و مشکلات مبتلابه جامعه خود را مرتفع سازد. اما در «دموکراسی شهری» که وابسته به شهروندان است هم با یکدستی روبه‌رو نیستیم. صورت دموکراسی یعنی انتخابات در شهرهای کوچک با کلان‌شهرها و در کلان‌شهرها با پایتخت و حتی در بخش‌های پایتخت از یکدیگر متفاوت است. در شهرهای کوچک، انتخابات ابزاری برای رسیدن به مقاصد و منافع خرد اقتصادی است و امید دستیابی به مشاغل و حداقل مزایای رفاهی و بهداشتی. در دموکراسی روستایی و شهرهای حاشیه‌ای به‌ندرت کسانی در اندیشه مشارکت‌های سیاسی و اجتماعی‌اند. دموکراسی روستایی، سابقه طولانی دارد و گاه در شکل‌گیری دولت‌ها نقشی اساسی ایفا کرده است. نمونه دموکراسی روستایی را می‌توان در هند و در بخش‌هایی از آفریقا یا هر جای دیگر که انسان‌ها در آنجا وابسته به زمین‌اند، پیدا کرد. در این نوع دموکراسی، مردم تعهد کمتری به جمهوری دارند. بیشتر آرای دولت احمدی‌نژاد و رئیس‌ی، از روستاها و حاشیه شهرها و شهرستان‌هاست، البته به آن معنا نیست این رؤسای جمهور در کلان‌شهرها و پایتخت حامیانی نداشته‌اند. دموکراسی وابسته به شهروندان (شهروندی) در بخش‌هایی از مراکز استان و پایتخت، نمود و معنایی واقعی دارد. به تعبیر ریچارد لاکمن، شهروندان با اتباع تفاوت دارند. شهروندان، حقوق فردی دارند و با مشارکت یکدیگر قانون‌گذاران و مدیران دولت را به‌طور غیرمستقیم انتخاب می‌کنند. از نگاه لاکمن، دموکراسی چیزی بیش از صرف رای‌دادن است و دموکراسی باید حق مشارکت در سیاست فراتر از انتخابات را تضمین کند. رای‌دادن شهروندان فقط وقتی واقعا معتادان است که آنها از فشارها و تهدیدهای نامعقول دولت‌ها مصون باشند. با اینکه صورت‌بندی فراوانی از دموکراسی‌ها شده است اما هنوز نمی‌توان از دموکراسی ایرانی و سیر تطور آن حرف زد و دست بر قضا برخلاف نظر لاکمن، دموکراسی ایران صرفاً در صورت ظاهر آن یعنی انتخابات محقق شده است. آنچه از دموکراسی‌ها با اشکال متنوع آن انتظار می‌رود استفاده از مزایای دموکراسی است. مزایایی که شامل مردم مطالبات اجتماعی، اقتصادی و مهم‌تر از همه مشارکت سیاسی در سطح وسیع آن است. در اینجا تأکید بر مزایای دموکراسی است، چراکه همه دموکراسی‌ها بر استفاده از مزایای دموکراسی اتفاق نظر دارند، مزایایی که تحقق آن در همه دموکراسی‌ها پیش‌فرض گرفته شده‌اند. اما در دولت‌های بعد از انقلاب ایران، هر دولتی تعریف خاص خود از دموکراسی را نه به‌وضوح و صراحت بلکه در لاف‌های بیان کرده است، حتی برخی از رؤسای دولت، نه مستقیم بلکه غیرمستقیم از ناباوری به دموکراسی هم سخن گفته‌اند. تضارب آرا بیش از آنکه در استفاده از مزایای دموکراسی باشد، در تعریف و تبیین آن بوده است. گویا هر دولتی «حکومتی» تازه است که روی کار آمده و در ابتدا باید معانی و مفاهیم مرتبط با دموکراسی را دوباره بازتعریف و تبیین کند. این‌گونه به نظر می‌رسد که هنوز باورمندی به یک معنای واحد از دموکراسی وجود ندارد.

ادامه در صفحه ۴

تنترها

علی مطهری اخیراً گفته است روحانی می‌تواند به نقش هاشمی نزدیک شود

چرا روحانی هاشمی نمی‌شود؟

صفحه ۲

احتمال رد مصوبه محرمانگی اموال مسئولان در صحن بالا گرفت

صفحه ۴

جوگیر نشوید آقای مدیر!

صفحه ۱۱

واکسن‌ستیزی در برابر اجبار واکسیناسیون لزوم تزریق دز سوم «سینوفارم» به افراد بالای ۶۰ سال

صفحه ۹

لبنان گروگان نزاع قومیتی

۷ کشته در تجمع خشونت‌آمیز علیه قاضی پرونده انفجار بیروت

صفحه ۸

حرف اول

درنگی در برخورد پلیس با شهروندان

صالح نقره‌کار . وکیل دادگستری

انتشار فیلم برخورد خشن مأمور خودسر پلیس با یک خانم در فضای مجازی واکنش‌های زیادی برانگیخت. ناجا هم فوراً موضع‌گیری بهنگامی اتخاذ کرد و از مجازات خاطیان خبر داد. در این زمینه ملاحظات

قابل ذکر است:

۱- همه ما به‌عنوان یک شهروند دوست داریم مورد احترام واقع شویم و نیروی قاهره پلیس را در کنار خود و برای حفظ حقوق و حریم و مالکیت شهروندی درک کنیم. قطعاً تصویر برخورد خشن مأموران با شهروند، چهره واقعی نیروی انتظامی شهروندمدار نیست. آن‌طورکه قابل تشخیص است، ناجا نسبت به ارتقای رفتار با شهروندان برنامه‌ریزی دارد و این تلاش محسوس است؛ اما استمرار این اصلاح و ترمیم رفتار یک مطالبه بحق شهروندی است.

۲- بدیهی است زور در ید پلیس است، اما زور را هم باید متقاد قانون به کار گرفت، وگرنه فرصت سوءاستفاده خواهد داشت. همه تکاپوی حکومت قانون ناظر به این است که رفتارها قانونی و در چارچوب باشد. صلاحیت مراجع اداری و عمومی و ارکان و کارگزاران قدرت تابع اصول و استانداردها باشد. رفتار خودسرانه و صلاحیت سلیقه‌ای به صفر برسد. در خصوص رفتار پلیس با شهروندان هرقدر ضابطه‌ها روشن‌تر و اصول قابل شناسایی و کنترل باشد عیار تصمیمات و اقدامات متقن‌تر و اعتمادافزاتر است. جامعه ما امروز به اعتماد و اتکا به قانون و اثربخشی حکمرانی نیاز مبرم دارد. حس امنیت و احساس عدالت و تکریم در جامعه باید تقویت شود و این مهم ساختنی و تابع اقدامات اجرایی است که باید در دستور کار حکمرانی قرار بگیرد.

ادامه در صفحه ۸